

FrieschDagblad

Christelijk dagblad • 110e jaargang nr. 212 • frieschdagblad.nl • Prijs € 2,00

- 3 **Klimaat** Op de Afsluitdijk hekelt Kofi Annan de rijke landen
- 17 **Taxikwestie** Laatste poging voor behoud huidige chauffeurs
- 22 **Afscheid** Beursbibliotheek was een avontuur voor de zintuigen
- 46 **Landbouwbijlage** Hoge opbrengst van suikerbieten verwacht

Theaterman Rients Gratama, hier op een foto uit 2016, overleed afgelopen woensdag op 85-jarige leeftijd. Foto: Hoge Noorden/Jacob van Essen

Fryslân verliest 'ien fan syn grutte soannen'

• **Rients Gratama bouwde brug tussen vroegere cabaret en theater van vandaag**

• **Gerbrich van der Meer**

Leeuwarden | Met Rients Gratama verliest het Friese theater een bijzondere man, een vrije geest en een lichtvoetige noot die menig hart beroeren kon. De cabaretier, acteur, tekstschrijver, zanger en presentator overleed woensdag in Leeuwarden op 85-jarige leeftijd.

Vijfentwintig jaar was Rients Gratama (1932-2017), toen hij voor het eerst op de planken stond bij Selskip Tetman de Vries. In die voorstellingen moesten talloze typetjes worden gespeeld. Het vormde zijn leerschool voor zijn latere werk in de theaterwereld.

Gratama noemde zichzelf in zijn creaties „earder in sprinter as in stayer”. Daarnaast typeerde hij zichzelf artistiek gezien als vrij onrustig. „Myn foarstellingen binne faak heal planning, heal ympuls, en eins is myn hiele libben dat sa'n bytsje”, ver-

telde hij in 2013 in een interview in deze krant. Die insteek resulteerde tijdens zijn leven in een potpourri aan activiteiten. Gratama deed niet alleen aan cabaret, hij schreef ook toneelstukken, musicals en prentenboeken. Hij speelde in films, was acteur en zanger.

De cabaretier werd op 24 januari 1932 in Pingjum geboren als zoon van Geart Gratama en Johanna Sjaarda. Met Jetske Bijlsma kreeg hij twee kinderen: Geart en Houkje. Sinds de jaren tachtig woonde Gratama samen met zijn levenspartner, beeldend kunstenaar Carla van der Heijde.

Hoewel Gratama al langere tijd ziek was, komt zijn overlijden voor velen als een grote klap. „Fryslân hat ien fan syn grutte soannen ferlern”, zegt Leny Dykstra. De theatermaker kent Gratama al sinds haar dertiende en werkte niet alleen binnen het cabaret, maar ook voor Omrop Fryslân vaak met hem samen. „Mei Rients wie it eins altyd grutte wille. Mei syn ûnferwachte ynfalshoeken en syn heakse bochten wist er faak in orizjinele slinger oan ideeën te jaan.”

Hij was vernieuwend, speels, maar in zijn teksten en voorstellin-

gen zat ook altijd diepgang. „Smaakfol. Dat is it. Rients hie smaak yn alle fasetten.”

Ook acteur Freark Smink werkte veel met Gratama samen. „Alle kearen as dat barde, krige ik in jongesefich optein gefoel oer my. Rients wie sa jong fan geast. Briljant, sa skerp wie er. Sa spitich dat it ynstrumint fan it lichem net mear woe. Dizze man hat in grutte ynspiraasjeboarne foar my west, mar ek foar Nederlân. Hy wist in brêge te slaan fan it kaba-

ret fan de fyftiger jierren nei hjoedede-dei ta.”

Rients Gratama was niet alleen een rasartiest, vertelt musicus Clara Rullman, „hy wie ek in rasdosint en rasmentor”. Rullmann maakte hem jarenlang van dichtbij mee toen ze met Gratama en zijn partner Van der Heijde de kerstmusicals voor Het Posthuis Theater in Heerenveen maakte. „Yn dy produksjes wie Rients net allinnich de grutte motor, mar ek mentor foar de bern. It gie net

oer leeftiid of generaasje. Neat fan dat alles. Rients wie in 'wize âlde man', tagelyk sa ûneinich jong. Hy stie neist de bern en koe himsels op in hiele moaie wize útskeakelje. Hy joech syn meispiilers alle fertrouwen. Sa wist er it moaiste yn harren nei boppen te bringen.”

Komende week wordt in besloten kring afscheid genomen van Rients Gratama.

▶ Pagina 11

☺ Wilhelmina's houtjes

Het schaatsmuseum in Hindeloopen heeft onlangs een paar bijzondere houtjes gekregen. Het gaat om de oude schaatsen van koningin Wilhelmina. In het zilverbeslag van de schaatsen uit 1893 ontdekte conservator Pieter Bootsma de initialen van de maker, Gerrit Jan Visser uit Deventer. Wilhelmina heeft de schaatsen vermoedelijk op haar dertiende gekregen. Conservator Pieter Bootsma wilde de schaatsen aanvankelijk kopen, maar nadat eigenares Marijke van der Spek het museum bezocht besloot ze de houtjes te schenken. Van der Spek vond de schaatsen op de zolder van een collega die ze hielp met opruimen. De man van haar collega werkte vroeger als klusjesman op paleis Soestdijk en kreeg de schaatsen van prins Bernhard. De schaatsen zijn opgenomen in de vaste collectie van het museum.

Het weer vandaag
Gemiddeld in Fryslân

